

Editör'den

Doç. Dr. Nilgün TUTAL CHEVIRON

İlet-i-şim dergisinin beşinci sayısı ile karşınızdayız. Bu sayı da hep olageldiği gibi iletişim bilimlerinin farklı perspektiflerini hareket noktası alan yazıları içermektedir.

İlk yazı, "Hollanda'da Türkçe Yerel Radyolar: Topluluk İletişimi mi, Etnik Pazar mı?". Yazı günümüz Avrupa'sının önemli sorunlarından biri olan göçmenlik ve göçmen hakları olgusunu Avrupa çokkültürlülüğünü sorgulayacak bir zeminde tartışmaktadır. Bir toplumun demokratikliğinin önemli gösterenlerinden biri, o toplumu oluşturan farklılıkların bu farklılıklarını iletişim araçları sayesinde kamusal alana taşıyıp taşıyamadıkları; kendi anlamsallıklarını özgürce dile getirip getiremedikleridir. Söz konusu yazı, bu sorunsalı etnik topluluk ve etnik radyo terimlerinin etrafında Hollanda özelinde araştırma gündemine taşımaktadır. Batı Avrupa ülkelerinin demokrasinin beşiği olma iddiası, aslında hep kendi ulusal yapılanmalarının bu ülkelere dışardan katılanlara nasıl uygulandığı tartışma konusu edildiğinde kaçınılmaz olarak sarsılır. Günümüzde Avrupa sağının ve aşırı-sağının yerelliği –aslında tarihe ve diğer toplumlara evrensellik olarak tebliğ edileni– bir tür ilahi armağan olarak sadece kendilerine saklama ve Avrupa-dışından gelip de orada yerleşenlere karşı da bir dışlama mekanizmasının temel bileşenine dönüştürme eğilimi giderek yaygınlaşmaktadır. Bu bağlamda, Hollanda yerelliğinin de Türk kökenli göçmenlerin kendi yerelinden kopmuş kültürel farklılıklarını-göçmen kültürlerini radyo aracılığıyla ifade etmelerine henüz imkan tanımadığı görülmektedir.

“Türk Sinemasında İlk Sansür Tartışmaları ve Yeni Belgeler” başlığını taşıyan ikinci yazı, Türk sineması ve sansür konusunu, bu konuya düzenlemeler getiren 20. yüzyıl başına ait yeni belgelerle “yeniden” tartışmaya açmaktadır. Türk sinema tarih yazımında sinemada ilk sansür uygulamasının “ne zaman başladığının” hep sorgulanmadan yinelenen ve geçerli sayılan önermelerle ele alındığını savlayan yazı, öncelikle “sansür” ve “denetim” gibi terimleri kavramsal olarak sorgulayıp anlamlarını netleştirmeye çalışmaktadır. Bu çerçevede, Türk sinema tarih yazımında başvuru kaynağı olarak kullanılan temel yapıtlar, sansür bilgileri konusunda sorgulanmaktadır. Bu bilgilerin nasıl oluştuğu-üretildiği ve sanki kendiliğinden bir bilinçmişçesine daha sonraki sinema ve sansür yazısına hep öncü bilgiler olarak eşlik etmiş olduğu gösteriliyor. Tüm bunlar Michel Foucault'nun Söylemin Düzeni başlıklı, akademik yazının hangi içsel içerme ve belirleme ilkelerine göre işlediğini de tartıştığı yazısını akla getiriyor. Her söylem alanının doğruları, bu alanda hangi söylemsel inşaların üretilebileceğini daha üretim aşamasında “belirlenmektedir”. “Biz”den önce “biz”i konuşturan bir iç ses misali. Bu çerçeveden bakıldığında yazıdaki savların-belgelerin öneminin ve getirdiği “yenilik”in sinema tarih yazımına neler kazandıracaklarını görmek için yazının tarihçiler tarafından tartışıldığını ve alımlandığını görmeyi beklemek gerekmektedir.

Bu sayının üçüncü yazısının konusu da sinema, ama bir aşk filmi çözümlemesi: “Une Analyse Narratologique du Film: ‘In the Mood For Love’”. Yazı Türkçe’ye ‘Aşk Zamanı’ olarak çevrilen bir Asya filminin anlatsal çözümlenmesini yapmaktadır. Bu sayımızın iki Fransızca yazısından biri olan bu yazıda, dilbilimin, anlatı bilimin ve göstergebilimin önemli kavramlarının bir filmin biçimsel niteliklerinin çözümlenmesinde nasıl uygulanabileceğinin örneğini bulmaktayız. Yazı, filmin biçimsel niteliklerinin ya da sinematografik dilinin çözümlenmesine rastlantsal olarak odaklanmış bir yazı olmadığını, temel sav olarak ortaya koymuştur. Yazıda, konunun –aşkın-aldatmanın-aldatılmanın–evrensel sıradanlığının ve cazibesinin, Aşk Zamanı’nın cazibesine sinema anlatı dilinin anlatı içeriğini aşması sayesinde dönüştüğü iddia edilmektedir. Yazı, bu cazibenin zaman olgusunun sinematografik kurgulanışında oluştuğunu ispatlama sözü vermektedir.

“İletişim Politikalarında Paradigma Değişimi ve Yeni Medya: Medya ve İletişim Politikalarında Yöndeşme” başlıklı dördüncü yazı, yeni iletişim teknolojileri ve iletişim politikalarını konu almaktadır. Küreselleşme olgusunun iletişim bilimleri bağlamındaki güncelliğinin tartışma götürmez kesinliği içinde, yazı, yeni iletişim teknolojileri ve bu teknolojilerin ekonomik ve toplumsal dönüşümlerle bağlantısını kurmayı denemektedir. Küreselleşme olgusunun iletişim alanında egemenliğini kurmasına dayanak oluşturan liberal öğretileri iletişim teknolojileri ve toplumların demokratikleşmesi arasında kurduğu doğrudan bağ açısından sorgulamaktadır. Liberal öğretilerin iyimserliğinin askıya alındığı bu yazıda, söz konusu iyimserliğin enformasyon toplumu ideolojisinin bir

“yanılsama”ından ibaret olduğu ileri sürülmektedir. Yazının enformasyon toplumu tartışmalarına katkısı ise, bu yanılsamadan kurtulmayı sağlayacak iletişim siyasalarının ve ilkelerinin neler olmasının sorgulanması gerektiği önermesinde biçimlenmektedir.

Derginin beşinci ve altıncı yazıları reklam ve marka konularını ele almaktadır. “Reklamlar ve Reklamcılık Sektörü Açısından 1980’lerde Türkiye Panaroması” başlıklı ilk yazı 1980’ler sonrasında Türkiye’de reklam piyasasının geçirdiği dönüşümlere odaklanmaktadır. Dönüşümün temel belirleyenin reklam piyasasının küreselleşmesi serüvenine Türkiye’nin de katılması olduğunun altını çizen yazı, neden 1980’li yılların Türk reklamcılığının gelişmesinin dönüm noktası olarak ele alınması gerektiğini tartışmaktadır. İkinci yazı, “Bütünleşik Marka iletişimi” ise, reklamcılık alanında “marka” teriminin kazandığı hem bilimsel tanınmaya hem de piyasa değerine dikkati çekmektedir. Bu gelişme, günümüze kadar pazarlama iletişimi içinde yer alan marka araştırmalarının artık, bütünleşik marka iletişimi başlığı altında bağımsız bir araştırma ve iş koluna dönüştüğünü vurgulamaktadır. Yazı pazarlama iletişimi ile marka iletişimi arasındaki bağlantıları ve farklılıkları ele alan çalışmaları serimlemesinin ardından, T-Box örneğini bu çerçevede çözümlenmektedir.

Bu sayımızın son yazısı, “Zorlu Bir Tanımlama Çabası: Kamusal Alan ve Anayasa Mahkemesi Kararları”. Yazı, Türkiye’de genellikle sorunlu bulunan devlet ve kamusal alan arasındaki gerilimli ilişkiyi, Anayasa Mahkemesi’nin aldığı kimi kararları kamusal alan anlamı açısından irdeleyerek serimlemeye çalışmaktadır. Kamusal alan kavramına dair modern tartışmaların olmazsa olmaz referansına dönüşen Jürgen Habermas’ın bakış açısından esinlenen yazı, söz konusu kararlarda “kamu” ya da “kamusal” gibi terimlere atfedilen anlamların, bu terimlerin devlet merkezli tanımlarını öne çıkardığı yönündedir. Bu açıdan yazı, 17. yüzyıl sonunda burjuvaziye ait bir alan olarak oluşan –ama hep ideal olarak varılması beklenen ve asla ideal hâliyle bir türlü tarihsel gerçekliğe dönüşemeyen– kamusal alanın, devlet ile çekişmenin ve bu modern yapılanmaya karşı direnmenin alanı olduğunu, yani sürecin henüz gerçekleşmemiş olduğunu serimlenmesi açısından ilginçtir. Yazının diğer ilginç boyutları ise Türkiye’de kamusal alan, oluşumu ve sorunları hakkında yapılacak araştırmalarda nelerin dikkate alınması gerektiğini de düşündürmesidir. Örneğin Anayasa mahkemesi kararlarını da üst-belirleyen ideolojik söylemsel oluşumunun soykütüksel kaynaklarına inmek ve bu kaynakları söylemsel oluşumları itibarıyla sorgulamak başka araştırmaların konusu olabilecek niteliktedir.

Bu yazıların dışında “Araştırma Notları”nda “İkinci Meşrutiyet Dönemi Fikir Dergileri ve Genç Kalemler” konulu geniş bir tez özetiyle “iletişim ve etik” konulu bir yazıya yer verilmiştir.

İyi okumalar dilerken, izninizle sözü başka bir yana daha çekmek istiyorum.

Türkiye’de yeni başlayan ve henüz yeni yapılanmaya başlayan akademik dergilere gönderilen yazılar, uzun bir değerlendirme çalışmasını da zorunlu kılmaktadır. Bu süreçte yazar meslektaşlara büyük işler düşmektedir. Öncelikle sosyal bilimlerde artık Türkçe’de yerleşmeye başlamış bilim dilini ve terimlerini kullanmaya özen göstermemiz gerekmektedir. Biz, *İlet-i-şim* dergisi olarak amacımızın, iletişim bilimlerine daha fazla bilimsel yazı kazandırmak olduğunu ve dergiye gelen yazıların ancak ve ancak bu çerçevede eleştirilip, değiştirilip, dönüştürüldüğü bir ortam yaratmaya çalıştığımızı belirtmek isteriz.

Bu bağlamda, dergiye gelen yazıların değerlendirilmesini büyük bir nezaketle kabul eden ve derginin çıkması için bize bu konuda yardımcı olan “hakemlerimize” içtenlikle teşekkür ediyoruz. Doğal olarak bizi yazılarıyla besleyen yazarları da unutmadan. Bir son teşekkür de editör asistanları arkadaşlarımız Gülsenem Çobaner ile Tolga Çevikel için.

Yeniden buluşmak dileğiyle.